Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ο γάμος

Marriage

Ο Θάνατος

Death

Το μηνολόγιο της ελιάς

Στα παραδοσιακά ελληνικά εορτολόγια λαϊκές θρησκευτικές συνήθειες που ανάγονται και σε αρχαία ελληνικά έθιμα αφορούν σε συγκεκριμένες γιορτές χριστιανικών αγίων, τη χάρη των οποίων επικαλούνται οι πιστοί σε προστατικές όπου το λάδι, τα κλαδιά ή οι καρποί της ελιάς παίζουν ρόλο σημαντικό, συμβολίζοντας στοιχεία της ορθόδοξης ιστορίας και παλαιότερες δοξασίες. Οι γιορτές αυτές, καθώς και διάφορα σχετικά γεωργικά, συνδέονται, στενά με τη διαδοχή των εποχών και τις γεωργικές εργασίες που πραγματοποιούνται κατά την αντίστοιχη εποχή του χρόνου.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Την Πρωτοχρονιά, ανήμερα της γιορτής του αγίου Βασιλείου, στόλιζαν στην Προποντίδα τη βασιλόπιτα με ένα κλαδί ελιάς "για να έχουν την ευλογία και την ευκαρπία του αγρού δέντρου όλο το χρόνο". Αλλού τοποθετούσαν ένα κλωνάρι ελιάς στο εικονοστάσι λέγοντας: "Ήρθε καλοχρονιά, ας πάει η κακοχρονιά". Την ίδια ημέρα στη Θράκη, τα παιδιά χτυπούσαν τις πόρτες με ένα κλαδί ελιάς που συμβόλιζε την ειρήνη και τη συμφιλίωση Θεού και ανθρώπου σε ανάγνηση του καταλυσμού, ζητώντας από τον καθένα να δώσει ό,τι ήθελε. Αλλά και στους καλαντιστές της Πρωτοχρονιάς και των Φώτων στην Κρήτη δώριζαν λάδι: "Κι από τα λαδοπίθαρο καμιά σταλιά λαδάκι / Κι αν είν' και περισσότερο, βαστούμε μεις τ' ασκάρι".

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Στην Κρήτη μαζεύουν ακόμη ελιές. Στις δύσκολες ημέρες του χειμώνα, οι χτηνόνοι στη Μπάρα της Καλαβρύας εφαπτούσαν στους δρόμους καίγοντας σε θυμιατό φύλλα της ελιάς.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Την πρώτη Μαρτίου στη Θράκη και αλλού παιδιά που κρατούν ομοίωμα χελιδονιού στολισμένα με φύλλα ελιάς τραγουδούν:

Ήλθε, ήλθε χελιδόνα,/ήλθε κι άλλη μελιηδόνα... συνεχίζοντας το αρχαίο (θέμα του χελιδονίσματος (ήλθε, ήλθε χελιδών / καλός ώρας άγουσα...).

Η νηστεία του ελαιολάδου, επιβάλλεται κατά την περίοδο της Σαρακοστής. Σύμφωνα με τον Συμεών τον Νέο Θεολόγο, το έλαιον δεν καταλύεται, προκειμένου να μαραθεί η επιθυμία και να μαλακώσει η καρδιά των πιστών, να προετοιμαστεί για την προσευχή και την ένωση με τον Θεό μέσω της Θείας Κοινωνίας. Αντίστοιχα, υπάρχουν κανόνες που απαγορεύουν την ακραία νηστεία, ειδικά όταν συμπίπτει με κάποια γιορτή.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Στην περιοχή των Κυδωνιών της Μ. Ασίας τα παιδιά γυρνούσαν την Κυριακή των Βαΐων με κλάδους ελιάς ή μυρτιάς και τραγουδούσαν ευχές για την ευτυχία και την ευφορία, έθιμο που θυμίζει την Εισοδο των αρχαίων Ελλήνων κατά τα Πυανόψια, γιορτή της συγκομιδής των καρπών. Στην Κύπρο και στη Μπάρα της Κάτω Ιταλίας η Κυριακή των Βαΐων λεγόταν "της Ελιάς". Από εκείνη την ημέρα μέχρι της Αναλήψεως πήγαιναν κλαδιά ελιάς και τα αγίαζαν στην εκκλησία για να θυμιάζουν το σπίτι και μάλιστα τις ημέρες που γινόταν γάμος. Στην Κρήτη την ίδια μέρα "τω Βαγιώ", πήγαιναν στην εκκλησία ελιά και "βαγί"(κλαδιά από φοινικόδενδρο) και έβδανε δυο τρία κομματάκια και τα φύλαγαν στο σπίτι τους μετά τη λειτουργία για "ισουκνιστικά" (για κάπνισμα) "όντε θλ' 'ρρωστήσει κανείς".

ΜΑΪΟΣ

Συχνά το μαγιάτικο στεφάνι εκτός από τα υπόλοιπα λουλούδια, περιλαμβάνει ανθισμένα κλαδιά και φύλλα ελιάς, σύμβολο αναγέννησης, ευκαρπίας και γονιμότητας.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Τον Ιούνιο το δέσιμο του καρπού της ελιάς είναι ακόμη αβέβαιο. Αυτό αποτυπώνεται σε παροιμίες από την Κεφαλονιά: "Όποιος κοιτάζει την ελιά τα Θεριστή, θερίζεται" κι ακόμη: "το Θεριστή ο νοικοκύρης τηράει την ελιά και τραβάει τα μαλλιά του".

ΙΟΥΛΙΟΣ

Η λαϊκή παροιμία από την Αμοργό ορίζει: "Από 1° οι Λιά τα βράδυ, βάζει η ελιά το λάδι". Σύμφωνα με σχετικές μαρτυρίες εκείνη την ημέρα στην Κρήτη οι ιγρότες τοποθετούσαν ένα κλωνάρι ελιάς στην εικόνα του Προφήτη Ηλία και κατανάλωναν ελιές στα γεύμα. Στις Αρχάνες την ίδια ημέρα "πετρώνανε" τα ελαιόδενδρα, βάζοντας μια πέτρα στη μασχάλη του δένδρου για να κρατήσει το ελαιόδενδρο όλον τον καρπό. Τέλος, υπήρχε η συνήθεια να ανάβουν το κανιήλι και να βουτούν μέσα στο λάδι τους δύο αντίχειρες. Βάζοντάς τους στη συνέχεια κάτω από τον ήλιο από το σημείο που έπαιρναν οι σταγόνες του λαδιού μάντευαν τα μέλλοντα να συμβούν.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Την 1η Αυγούστου κάθε καλή νοικοκυρά ε εστιάνει στη γειτονιά α' δώσε δεν είχεν

Στις 6 Αυγούστου, γιορτή του Σωτήρο πρώτο λάδι που την ευλογούσε ο πα στους συγγενείς αλλά και σε όσους δ ελαιολάδου, για να πάει καλά η σοδειά.

Μπροστά στην εικόνα του Αγίου Φανου Αυγούστου, οι πιστοί κρατούσαν ακόμ "φανερώνει" ο Άγιος τα χαμένα αντικε του φτιάχνουν και τη φανουρόπιτα με λ

Στις 29 Αυγούστου, γιορτή του αγίου μοναδικού προστάτη κατά της ελιον επιβάλλεται απόλυτη νηστεία: "Για τ' Αϊ μούδε ψάρι". Όποιος δεν τηρήσει τη νη

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Στις 14 Σεπτεμβρίου, του Σταυρού, οι π δένουν με ένα καρπισμένο ελαιόκλαρο ελιάς το πρωί τα βαυτάνε τρεις φορές στη θάλ το νερό στη θάλασσα / έτσι να τρέχουν τ το κρεμούν στο εικόνισμα. Σε κάποιε πηγαίνουν στην εκκλησία δημητριακά, ε τροφές) για να ευλογηθεί η νέα σοδειά γουδί, για να γίνει λάδι για τα καντήλι του Σεπτεμβρίου περιλαμβάνουν ειδικές ε

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Στις 26 Οκτωβρίου, του αγίου Δημητρίο εκκλησία σπόρους. Λειτουργείς κι ένα φ εξασφάλιζε κι αυτή κατά την αντίληψή του Γνωστά στο τέλος του Οκτωβρίου ήταν τα δηλαδή του ασπουνού μετά τη συγκέντρω έπρεπε απωσθήπατε να προηγηθεί της νέ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ο μήνας της συγκομιδής της ελιάς.

Με το μήνα αυτό συνδέεται το "ραντεβ τίζεται με τη χριστιανική ευποιία. Μετά φτωχοί, ειδοποιημένοι από τον παπά του εκκλησιασμό, μπορούσαν να πάνε ελ πλουσίων, να ρίξουν και να μαζέψουν κορυφές των δένδρων. Ο νοικοκύρης πατά ότι είχε μαζέψει τον καρπό, απαγορ "ραντεβού" τις ελιές των φτωχών.

Στις 30 Νοεμβρίου, ημέρα μνήμης του συνηθίζαν να κάνουν "αρτοκλασία" στους νέο λάδι. Επιφατούσε η αντίληψη ότι τρυπούσε τα τηγάνι του, και δεν πρόκειτ έλεγαν και "Τρυπατηγανά".

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Οι φαράδες και οι ναυτικοί για να γαλην λάδι, ιδιαίτερα τα λάδι του καντηλιού της που γιορτάζει στις 6 Δεκεμβρίου. Το ίδιο κά δικοί τους από τη στεριά σε περίπτωση τρ και οι βυζαντινοί ναυτικοί.

Λάδι χαρίζαν στις ελαιοπαραγωγικές περιο στους καλαντιστές (των Χριστουγέννων, των

The Monthly Ritual Calendar of the Olive

The traditional year in Greek lands is pun the olive. Many of these are directed towa the olive harvest.

In January, the onset of the New Year involving olive branches. In February, Bas warmth. The Lenten fast of March sometime consuming olive oil. In April, Palm Sunday ches. The ritual spring crowns of May use many floral components. June brings various success of the olive crop. Folk belief links the with the feast of St Elias, on 20 July. Various employ olive oil. As the harvest approache ensure blessings on the forthcoming crop. further ceremonies in October, to ensure the s the old oil is disposed of. After the harvest is permitted to gather the remains. Post-harvest being of the household. In December, storm sprinkling oil, especially from the icon lamps waves.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ